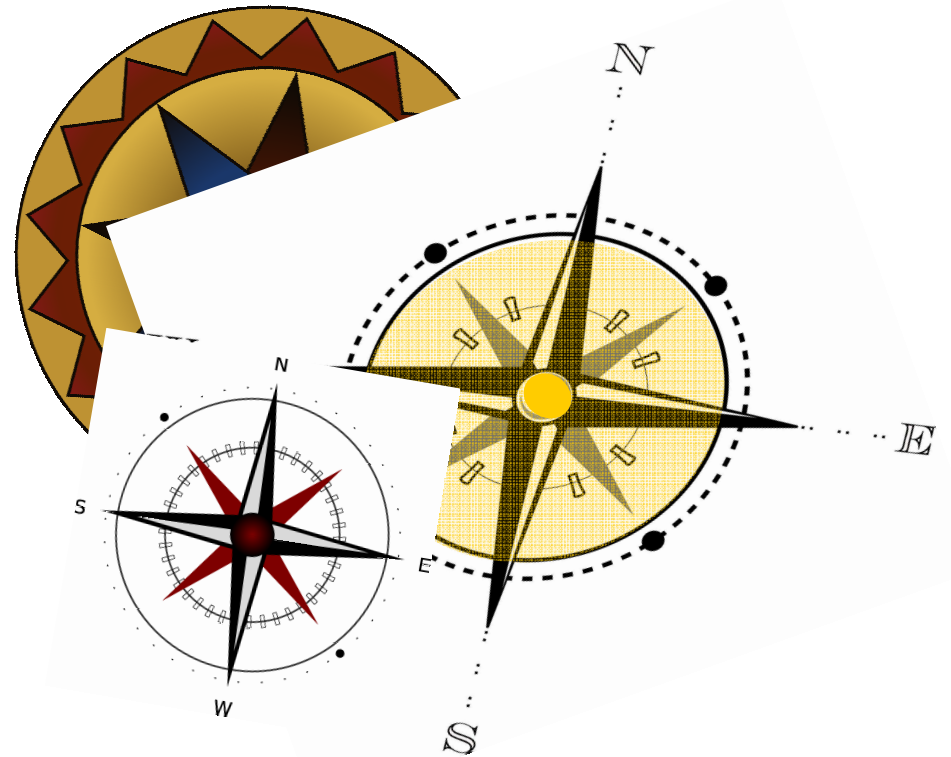

Oma työ omiin käsiin!

Työpajamateriaali

Kiertoliike, Kuopio
13.-14.6.2019

www.tanssinhyva.fi

Tervetuloa työpajaan!

Käsissäsi on yhteistoiminnallisen kehittämisen materiaalipaketti. Se tukee työskentelyä työpajassa, ja se kannattaa ottaa mukaansa. Haluat ehkä palata tässä käsiteltyihin asioihin myöhemmin yksin tai yhdessä kollegojen kanssa.

Ellei toisin mainita, tiedot perustuvat Tanssin hyvä – toimintatutkimuksen havaintoihin tanssialalla 2017-2019.

Teoreettinen lähestymistapa: Keijo Räsänen ja Aalto-yliopiston MERI-tutkimusryhmä.

Materiaali: © Marja-Liisa Trux.

Tutkimusta rahoittavat Suomen Kulttuurirahasto ja Jane ja Aatos Erkon säätiö.

tanssin
hyvä

Siltä varalta, että materiaalini katoaa, pyydän ystävällisesti löytäjää ottamaan minuun yhteyttä seuraavan yhteystiedon kautta:

Työni tähtihetki

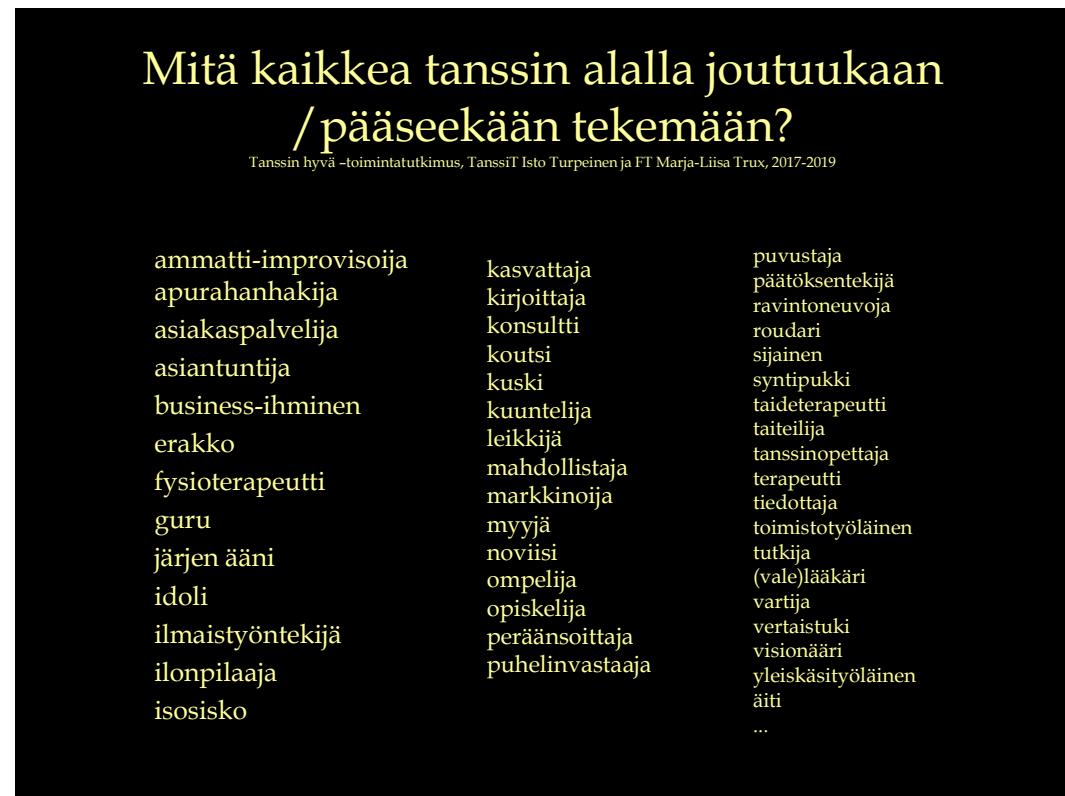
Työssä voi olla paljon repivää, kuluttavaa tai muuten vain takkuista. Mutta aina välillä se myös palkitsee.

Milloin olet kokenut tehneesi hyvää työtä – teit sen hyvin, se teki sinulle hyvää ja myös muille? Koit kenties elämää suurempia voittoja tai vain hiljaista lämpöä ... Mieti konkreettinen tapahtuma tai tilanne. Miksi tämä oli sinusta hyvää työtä?

Ota pari ennestään tuntemattomasta ihmisestä. Jakakaa kokemuksenne. Voitte miettiä, mikä teki hyvän työn mahdolliseksi – oma ja toisten toiminta?

Kaikkien hattujen hylly

Työ ei ole aina yhtä ja samaa (kuva 1). Pohdi ja kirjoita ylös omia "hattujasi", eli työotteitasi tai "roolejasi", ammatillisia identiteettejäsi.

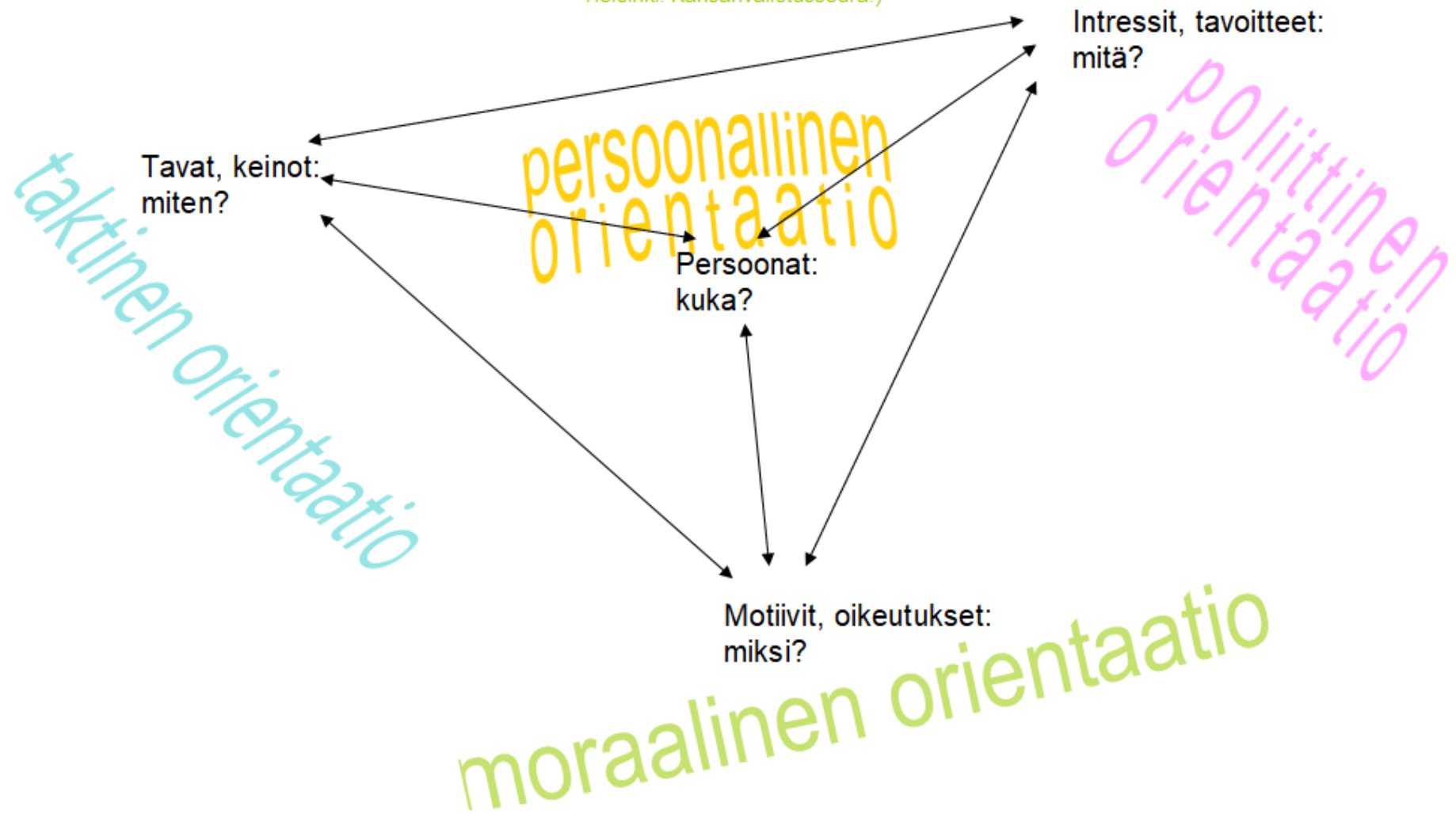

Kuva 1. Tanssin hyvä -toimintatutkimuksen kenttätöyssä esiin nousseita työotteita tanssiammattilaisten omin sanoin ilmaistuina.

Ota kaveri ja vertailkaa.

Moniulotteinen toiminta tekijän näkökulmasta

(Räsänen – Trux (2012) Työkirja. Ammattilaisen paluu.
Helsinki: Kansanvalistusseura.)

Kokit, nörtit ja minä

Työntutkimus tarjoaa tutkimusmatkoja erilaisiin pienoismaailmoihin. Toisten työt ovat avartavalla tavalla eksoottisia – tai sitten yllättävän samanlaisia kuin omat. Yhdysvaltalainen tutkija Gary Allan Fine perehtyi ravintolakokkien työhön. Kaikkihan tietävät, mitä kokit tekevät – tietysti ruokaa ... Mutta sitäkin voi tehdä kovin eri tavoin.

Kuka	Ammattilainen	Taiteilija	Business-ihminen	Työläinen
Miten	Itsenäisesti, kurinalaisesti, harjaantuen, uutta luoden. Alan kikoilla, salatuilla resepteillä ja tekniikoilla, näppituntumalla. Tiedolla kuinka suorittaa eri tehtävät.	Luovasti, yksityiskohtaisesti, huolella suunnitellen, ekspressiivisesti, esteettisesti. Perinteen sekä omien lahjojen, taitojen ja mielikuvituksen avulla ruokia muuntaen.	Työtä koontrolloiden, suunnitellen, ravintolan ulkoinen ja taloudellinen tilanne tuntien. Tietoisena prosessista ja kustannuksista: palkat, raaka-aineet, hinnat, asiakkaat, hankinnat (ketju ostoista roskikseen). Säästään, työn tuottavuutta nostaen, työntekijät säilyttäen.	Paineen alla, valvottuna, rationalisoidusti, toisteisesti, määrätyillä resepteillä. Ruumiillisesti raataen, ilman arvostusta. Laitteet tuntien, likaista työtä pelkäämättä, fyysisillä taidoilla ja kestävyydellä. Kelloa koontrolloiden, omaa aikaa ottaen. Reilun työpanoksen antaen.
Mitä	Erityiset, vaativat ruuat. Maine alan ammattilaisena. Minä = työminä.	Näyttävä kokkaus ja esillepano kulinaristeille; muodoltaan kauniit, innovatiiviset ruuat. Lahjakkaan maine. Linkittyminen oikeisiin opettajiin ja yhteistyökumppaneihin.	Maksaville asiakkaille palvelua; kannattavaa ruokaa. Hyvät ansiot, hallinta, nousu johtajaksi tai yrittäjäksi.	Ihmisten ruokinta. ("Nakit ja muusi!"). Työpaikan turvaaminen; työtoverien kunnioitus. Minä ≠ työminä.
Miksi	Ammattikunnan perinteen jatkaminen; ammattikunnan sisäiset hyvät asiat.	Elämyksiä kulinaristeille; perinteen uudistaminen; uusi on arvokasta.	Ravintolan ja työsuhteiden jatkuvuuden turvaaminen. Taloudellinen menestys; yrittäjyyttä tarvitaan.	Ihmiset tarvitsevat ruokaa päivittäin. Oikeaa, fyysistä työtä, josta palkkaa elämiseen.

Taulukko 1. Kokkien retoriikat oman työn kuvaajina. (Räsänen – Trux (2012) Työkirja. Ammattilaisen paluu. Helsinki: Kansanvalistusseura.)

Samoja orientaatioita voi nähdä myös toisessa, uudemmassa ammattikunnassa...

Kuka	Ammattilainen	Taiteilija	Business-ihminen	Työläinen
Miten	Taitavasti, vaivaa säästämättä. Salatuilla kikoilla. Internetissä varmaotteisesti suunnistean.	Luovasti, esteettistä koodia tuottaen; perinteitä ja omia arvoja ilmentäen.	Nopeasti, kustannustehokkaasti. Asiakkaiden toiveita kuunnellen, kilpailijoiden ideoita ennakoiden, yrityksen pörssikurssia nostaen.	Irtisanomisuhan alla, valvotusti, rutiininomaisesti, sitkeästi. Palkkoja vertaillen, lomiam odotellen, muita työnantajia etsiskellen.
Mitä	Erityisen vaarallisten ja taiten tehtyjen haittaohjelmien purkaminen. Hyvän koodarin maine. Minä = työminä.	Innovatiiviset ratkaisut. Maine luovana työntekijänä, arvostus hakkeriyleisöltä, julkisuus.	Maksaville asiakkaille palvelua, kannattavaa ja voitollista bisnestä. Eteneminen uralla parempiin projekteihin ja johtoasemiin, oma yritys.	Tuottaa ohjelmia ihmisten tarpeisiin, suojata heidän tietojään. Turvata oma toimeentulo, työtovereiden kunnioitus. Minä ≠ työminä.
Miksi	Ammattikunnan arvostamat hyvät asiat. Hakkereiden autonomia.	Elämyksiä suurelle yleisölle tietoyhteiskunnassa, hakkeriperinteiden uudistaminen.	Yrityksen ja työpaikan jatkuvuuden turvaaminen, taloudellinen menestys, yrittämisen vapaus.	"Cleaning up the mess."

Taulukko 2. Hakkerit ammattilaisina: neljä tavallista retoriikkaa tietoturva-alan insinööreillä. (Räsänen – Trux (2012) Työkirja. Ammattilaisen paluu. Helsinki: Kansanvalistusseura.)

Eikä siinä kaikki. Lisäksi saatamme erottaa ohjelmistoinsinöörien puheista vielä kolme muutakin orientaatiota. Ja itse asiassa kokeillakin on vielä lisää vaihteita... ainakin tämä "äitikokki", vaikka Fine ei sitä ravintoloissa tavannutkaan.

Kuka	<i>Tietoyhteiskunnan palvelija</i>	<i>Munkki / Oppinut</i>	<i>Opintopiiriläinen</i>
Miten	Taitavasti käyttäjää ajatellen, muihin tietojärjestelmiin niveltäen.	Teoriaa tutkien, perinteitä ja omaa näkemystä ilmentäen, itseään kehittäen.	Taitavasti, yhteistoiminnallisesti koodaten, toisia auttaen.
Mitä	Hyvä työn jälki, uudet käytänteet, elämää helpottavat teknologiat. Maine luotettavana koodaajana. Minä = työminä.	Innovatiiviset ratkaisut. Maine tietolähteenä, arvostusta hakkeriyleisöltä, "a famous bug hunter". Minä = työminä.	Innovatiiviset ratkaisut, uudet käytänteet. Uusi osaamisen taso. Minä = työminä.
Miksi	Demokratia, yksilönvapaus. Internetin vapaus, Internetin turvallisuus tavallisille ihmisille.	Hakkeriperinteiden jatkaminen ja uudistaminen, tietojenkäsittelytieteen kehittäminen; henkilökohtainen vapaus ja yksityisyys, henkinen kasvu.	Demokratia, yhteistoiminnallisuus, sananvapaus, henkinen kasvu yhdessä toisten kanssa.

Taulukko 3. Hakkerit ammatilaisina: tulevaisuuden vaihtoehtoja. (Räsänen – Trux (2012) Työkirja. Ammatilaisen paluu. Helsinki: Kansanvalistusseura.)

Kuka	<i>Äitikokki</i>
Miten	Säännöllisesti, hellien, huolta kantaen, kasvattaen
Mitä	Terveellistä ruokaa, hyvää mieltä, yhteisiä aterioita, tunnelmaa
Miksi	Terveys, henkinen hyvinvointi, harmonia, yhteisöllisyys, rakkaudellisuus

Taulukko 4. "Äitikokin" työorientaatio sellaisena kuin se näyttää esiintyvän perheenäideillä ja -isillä, laivakokeilla ja hindulaisilla temppelikoikeilla.

Entä sinun työsi?

Tehtävä: _____

Tehtävän kuin tehtävän voi hoitaa monella eri tavalla – ja olet varmaan joutunut välillä hakemaan sopivaa tapaa. Luonnostele tähän omia työorientaatioitasi/-roolejasi. Kuka-riville voit kokeilla vaikka kokkien tyyppigalleriaa ... tai konsultoida hattuhyllyäsi (s. 4), mutta tässä haetaan omaa tapaasi/tapojasi tehdä omaa työtäsi. Voit ajatella työtä kokonaisuutena, mutta suosittelemme aloittamaan tietystä osasta. Mieti vaikka jotain itsellesi tyypillistä tai erityisen merkityksellistä työrupeamaa/teosta/urakkaa. Minkälaisella otteella lähestyit sitä? Olisitko voinut tehdä toisin? Vaihdoitko otetta? Voit jatkaa lisäpaperille, jos tässä ei ole tilaa kaikille työotteillesi.

Kuka					
Miten					
Mitä					
Miksi					

Ota kaveri ja vertailkaa.

© Marja-Liisa Trux

Minä & työni – toisen kertomana

Pareissa: valmistautukaa esittelemään toisenne (parilla sanalla).

Esittelijä: Olette alan tapaamisessa. Esittelet ko. ihmisen muille alan ammattilaisille kahvitauolla. Mitä pitäisi nostaa esiin / pukea sanoiksi ko. tekijän työnteosta ja ammattilaisuudesta?

Apua ilmaisujen hakuun esim. seuraavista kysymyksistä:

Miten olen tehnyt työni?

Mitä olen saanut aikaan / saavuttanut?

Miksi olen tehnyt tämän – ja näin?

Kuka olen ammattilaisena?

Esiteltävä: auta esittelijää muotoilemaan:

Millaisena ammattilaisena haluan tulla esitellyksi?

Mitä luonnehdintoja haluaisin muiden yhdistävään tekemääni työhön ja itseeni sen tekijänä?

Pienryhmissä: Esitelkää kaverinne toiselle parille.

Valmiita tarinoita taidealan töistä

1. Taideoppilaitoksen opettaja tuottaa määrämittäisiä tuotteita maksukykyisille kuluttajille...
2. Taiteentekoa ja opetusta yhdistävä Duracell-ihminen sinnittelee taloudellisesti ja hakee läpimurtoa 7 vuotta, sitten burn out, keho/pää ei kestä, perheen laiminlyönti pitää lopettaa, joten vaihtaa alaa ...
3. Sivutoiminen taiteilija / edistynyt harrastaja ottaa keikkoja alle taulukkopalkkojen > tulee polkeneeksi palkkoja, antaa käyttää itseään hyväksi. Oma toimeentulo turvattu, joten tyytyväinen siihen, että pääsee tekemään edes tämän verran taidetta. Ei välttämättä näkemystä alan tulevaisuudesta ja uusien tekijöiden kasvatuksesta ...
4. Viihdeyrittäjä-klisee pyörittää firmaa kasvua tavoitellen, työehtoja kiertäen, laadusta tinkien, lipputuloja maksimoiden ...
5. Menestynyt ja julkisuuden hellimä tekijä on aina oikeassa paikassa ja oikeassa seurassa oikeaan aikaan, portfolioaan hoitaen, teoksenaan curriculum vitae.
6. Koreografi-tuottaja-taiteilija toimii työnantajan asemassa, mutta mahdollistaakseen sen anelee apurahaa, saa liian vähän, anelee työryhmää "venymään", anelee kumppaneilta tukea ja alennuksia, tarjoutuu ilmaistyövoimaksi ja lopuksi anelee medialta näkyvyyttä – toivo ja nöyryytys kulkevat rintarinnan. Hän työskentelee pelon ilmapiirissä, jossa opitaan, että menestys vaatii toisten hyväksikäyttöä, sekä omien tarpeiden sivuuttamista. Taiteen vuoksi kaikki tuntuu olevan sallittua.
7. Tanssista luopunut ihminen hakeutuu "kovien alojen" koulutukseen ja painaa töitä kyynisellä otteella, koska "tällaista työelämä on". Intohimo on vain nuoruuden muisto.

Vaihtoehtoisia tarinoita?

Henkilökohtaista yhteenvetoa

Pareissa:

Kerro kaverille yksi oma (toivottava) työntekoa luonnehtiva määre.

Yhteinen keskustelu:

Mitä vaihtoehtoisia hahmoja nousi esiin? Millaista tarinaa taiteesta haluamme elää ja kertoa?

Katse tulevaisuuteen ...

Yhteinen keskustelu:

Missä ja kenen kanssa voin jatkaa oman työni kehittämistä rikkaasti, armollisesti ja omaehtoisesti?
Ketkä kollegat, ryhmät tai verkostot voisivat hyötyä tällaisesta pohdinnasta?

© Marja-Liisa Trux

Tanssin hyvä –toimintatutkimus kiittää kaikkia osallistujia heidän työskentelystään omaksi ja kollegojen sekä alan tulevaisuuden hyväksi.

Yhteystiedot:

Etnografi, organisaatiotutkija, FT Marja-Liisa Trux, marja.trux@gmail.com
Tanssija, opettaja, tutkija, TanssiT Isto Turpeinen, isto.turpeinen@uniarts.fi
www.tanssinhyva.fi